

ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ ПО СИГУРНОСТТА НА ИНФОРМАЦИЯТА

1505 СОФИЯ, ул. „Черковна” № 90

тел.: +3592 9333 600; факс: +3592 9873 750; e-mail: dksi@government.bg

ДЪРЖАВНАТА КОМИСИЯ ПО СИГУРНОСТТА НА ИНФОРМАЦИЯТА (ДКСИ), в качеството си на държавен орган, осъществяващ политиката на Република България за защита на класифицираната информация, който организира, осъществява, координира и контролира дейността по защита на тази информация, на основание чл. 10, ал. 1, т. 4 от Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ) и въз основа на Решение на ДКСИ № 208-I/18.11.2004 г., Решение № 68-I/25.10.2011 г. и Решение № 81-I-8/22.10.2015 г., издава до задължените по ЗЗКИ субекти

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ УКАЗАНИЯ

за изискването на ЗЗКИ лицето да не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер – чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ

I. Обща характеристика на изискването за издаване на разрешение за достъп до класифицирана информация лицето да не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер – чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ

1. Разпоредбата на чл. 40 от ЗЗКИ определя изискванията, на които трябва да отговарят лицата за издаване на разрешение за достъп до класифицирана информация. Алинея 1, т. 4 на същата разпоредба въвежда като обективно изискване проучваното лице да не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията. Това означава, че изискването лицето да не е осъждано се отнася не към каквото и да е осъждане, а само за извършено умишлено престъпление от общ характер.

2. Осъждането като правна последица на извършеното престъпление – лицето се счита за осъждано, когато има влязла в сила присъда за съответното деяние. Само при наличието на осъждане се изследват останалите елементи от изискването на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ.

3. Понятие за умишлено престъпление – Наказателният кодекс (НК) определя двете форми на вината – умисъл и непредпазливост. Повечето от съставите на престъпления в особената част на НК са умишлени. Непредпазливостта, като форма на вина, винаги е изрично посочена в съответния състав. На практика това означава, че ако в съответната разпоредба на НК не е указана формата на вина, престъплението е умишлено. Доколкото всяко лице се счита за осъдено при наличие на влязла в сила присъда, то за установяване дали

лицето е осъдено за умишлено престъпление, от значение е единствено установената с присъдата форма на вина.

4. Престъпление от общ характер – в зависимост от реда за осъществяване на наказателната отговорност престъпленията са от общ и от частен характер. За престъпленията от частен характер наказателното преследване се възбужда по тѣжба на пострадалия. От частен характер са само престъпните прояви, които са предвидени като такива в нарочни разпоредби от Особената част на НК. Всички останали състави на престъпления са от общ характер.

5. Формулировката на изискването лицето да не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер, във всички случаи, предполага кумулативното наличие и на трите горепосочени предпоставки.

II. Хипотези, при които, въпреки наличието на осъждане, лицето отговаря на изискванията на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ

1. Амнистията – винаги води до прекратяване на наказателната отговорност в нейната цялост. Поради това, когато амнистията следва осъждането, тя отменя всички последици от него, защото освобождаването от наказателна отговорност включва както заличаване на осъждането, така и освобождаване от всички останали последици от него. Амнистията се постановява със закон. След влизане в сила на закона за амнистия (ЗА) лицата престават автоматично да се третират като осъждани и при необходимост следва да им се издадат свидетелства за съдимост като на неосъждани лица. В този случай лицата ще отговарят на изискването на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ и фактът на осъждане не представлява обективна предпоставка за издаване на отказ за разрешение за достъп до класифицирана информация.

2. Освобождаване от наказателна отговорност – освобождаването от наказателна отговорност е вид прекратяване на наказателната отговорност, а оттук и на всички наказателноправни последици на престъплението – щом деецът бъде освободен от наказателна отговорност, същият се счита за неизвършил престъплението. Към момента в НК са предвидени два случая на освобождаване от наказателна отговорност:

а) освобождаване на пълнолетни от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, уредено в чл. 78а от НК;

б) освобождаване на непълнолетни от наказателна отговорност с прилагане на възпитателни мерки, уредено в чл. 61 от НК.

Ако е налице една от тези хипотези лицето се счита за неосъждано, т. е. отговаря на изискването на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ.

3. Пълна реабилитация – пълната реабилитация заличава всички последици от осъждането, независимо от предвиденото в друг закон или указ. В този случай лицето ще се счита за неосъждано и ще отговаря на изискванията на

ЗЗКИ. Този институт предполага спрямо реабилитирания да не се прилагат никакви ограничения, произтичащи от извършеното престъпление. Цялостната ѝ уредба е дадена в чл. 88а от НК. Пълната реабилитация настъпва автоматично по силата на закона при определени предпоставки и за нея не е необходим изричен акт. Настъпването ѝ е обособено от изпълнението на следните условия:

а) първата предпоставка е след изтърпяване на наказанието или след изтичане на изпитателния срок при условно осъждане или условно предсрочно освобождаване, осъденият да не е извършил ново умишлено престъпление от общ характер, за което законът да предвижда наказание лишаване от свобода;

б) втората предпоставка е да са изтекли следните срокове, в които осъденият да не е извършил ново умишлено престъпление от общ характер, за което законът да предвижда наказание лишаване от свобода, а именно:

- двадесет години, ако наказанието е доживотен затвор без замяна или доживотен затвор;
- петнадесет години, ако наказанието е лишаване от свобода повече от десет години;
- десет години, ако наказанието е лишаване от свобода от три до десет години;
- пет години, ако наказанието е лишаване от свобода по-малко от три години;
- две години за всички останали случаи.

При всички описани хипотези следва да се има предвид, че сроковете се изчисляват от момента на изтърпяване на наказанието, а при условно осъждане и условно предсрочно освобождаване – от деня, в който е изтекъл изпитателният срок. Когато лицето е извършило две или повече престъпления, за които не е реабилитирано, осъждането и последиците му се заличават след изтичане на сроковете за всички осъждания. Горепосочените данни се съдържат в бюлетина за съдимост на лицето. Във всички случаи при наличие на данни за осъждане, проучващият орган брои служебно сроковете.

Забележка: Последиците на пълната реабилитация не настъпват за осъдените за определен вид престъпления: Тежки престъпления против републиката – състави на престъпления по Глава първа от Особената част на НК. Касае се само за тежки престъпления по смисъла на чл. 93, т. 7 от Допълнителните разпоредби на Общата част на НК, а именно такива, за които по закон е предвидено наказание лишаване от свобода повече от пет години, доживотен затвор или доживотен затвор без замяна. Към настоящия момент такива са престъпленията по Глава първа, раздел I, II и III от Особената част на НК; Престъпления против мира и човечеството – в този случай законът не се интересува от тежестта на престъплението и в обхвата на разпоредбата влизат всички престъпления по Глава четиринадесета от Особената част на НК.

В описаните изключения лицата не отговарят на изискванията на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ.

III. Хипотези, при които лицето не отговаря на изискванията на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ

1. Условно осъждане – условното осъждане по своята същност представлява отлагане на изпълнението на наложеното наказание при определени условия. Като резултат лицето може да не изтърпи наложеното наказание, но по този начин не се отменят всички останали последици от осъждането. В този случай, ако лицето е осъдено за умишлено престъпление от общ характер по реда на чл. 66 от НК, то обективно няма да отговаря на изискването на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ.

2. Помилване – според разпоредбата на чл. 74 от НК Президентът може чрез помилване да опрости изцяло или отчасти наложеното наказание. Но осъждането на дееца е факт и поради това той ще бъде третиран като осъждан, по същия начин както това става и при ефективно цялостно изпълнение на наложеното наказание.

3. Осъждане и последваща непълна реабилитация на проучваното лице – непълната реабилитация заличава осъждането и отменя за в бъдеще неговите последици, освен когато в закон или указ е предвидено друго. Този институт е уреден в чл. 86 от ЗЗКИ – реабилитация по право и чл. 87 от ЗЗКИ – реабилитация, постановена с акт на съда (съдебна реабилитация).

Независимо кой вид непълна реабилитация е настъпила, разпоредбата на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ ограничава ефекта на този вид реабилитация. Последиците на осъждането не се заличават в този случай и лицето не отговаря на едно от обективните изисквания за издаване на разрешение за достъп до класифицирана информация.

4. Решаване на делото със споразумение – при наличие на определени в Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) предпоставки и по предвидения в НПК ред наказателното производство може да приключи със споразумение. На основание чл. 383, ал. 1 от НПК, одобреното от съда споразумение за решаване на делото има всички последици на влязла в сила присъда.

Следователно, ако срещу лицето е водено наказателно производство за умишлено престъпление от общ характер, което е приключило със споразумение, лицето няма да отговаря на изискването на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ.

IV. Извършване на преценка на обстоятелствата по чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ

За да може проучващият орган да направи правилна и законосъобразна преценка дали лицето отговаря на изискванията на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ,

която да се основава на фактите и обстоятелствата, във всички случаи следва да изисква и да прилага в делото по проучване за надеждност справка за съдимост на лицето, която да съдържа информация:

1. дали престъплението е извършено умишлено или по непредпазливост;
2. дали престъплението е от общ или частен характер;
3. дали лицето е освободено от наказателна отговорност;
4. дали е последвала амнистия или реабилитация;
5. за вида на наложеното наказание и датата на неговото изтърпяване.

V. Извършване на преценка на обстоятелствата по чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ, ако за проучването лице има влязла в сила присъда, постановена от чуждестранен съд

В хода на проучването за надеждност е възможно проучващият орган да придобие информация за проучваното лице, касаеща негово осъждане на територията на друга държава. В този случай проучващият орган прави преценка дали лицето отговаря на изискванията на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ, ако са налице условията за признаване на присъда на чуждестранен съд и е изпълнена процедурата за признаване на такава присъда, посочени в Глава 36, раздел II от НПК. Разпоредбите на този раздел от НПК се прилагат, доколкото друго не е предвидено в закон или в ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България международен договор.

Настоящите задължителни указания подлежат на незабавно изпълнение.